

Модернізм як літературно-мистецький напрям кінця XIX — початку XX ст. Течії раннього модернізму

Модернізм — літературно-мистецький напрям кінця XIX — початку XX століття, представники якого здійснюють у мистецтві експерименти з часом і простором («ущільнений час», події відбуваються протягом одного дня, взаємодія між внутрішнім та зовнішнім часом, їх перетікання одне в одного та ін.), формою й художніми засобами (потік свідомості, представлення внутрішнього життя персонажів, їхніх психічних процесів тощо), самим способом зображення художньої дійсності.

Назва напрямку походить від слова **«modern»**, що означає **«сучасний»**.

Риси модернізму:

- нелінійне представлення часу і простору в художньому творі;
- концепція «мистецтво заради мистецтва»;
- перевага форми над змістом;
- пошук нових художніх форм, інтенсивні художні експерименти в прозі й поезії, взаємодія різних жанрів та ін.;
- послуговування новими мотивами, темами й образами (наприклад, культивування міського простору — урбанізм та ін.);
- увага до виявів підсвідомого (форми потоку свідомості в літературі);
- надання переваги творчій інтуїції;
- посилена міфотворчість у поезії та прозі.

Історія розвитку напрямку

Модернізм одночасно розвивався в усіх видах мистецтва.

Література

Модернізмові в літературі передувала *декаданс* — узагальнена назва кризових явищ у мистецтві, у яких домінує «естетика розпаду», тобто мотиви й сюжети, які показують занепад духу, зневіру в майбутньому, втому від сьогодення, у якому багато апокаліптичних мотивів (про кінець світу).

Представники модернізму: Шарль Бодлер, Артю́р Рембо, Олександр Блок, Франц Кафка, Томас Манн, Марсель Пруст, Джеймс Джойс та ін.

Живопис

У живописі модернізм бере початок у 1863 році. У той час традиційним було проведення Паризького салону — офіційної виставки картин, експозицію якої формувало журі, орієнтоване на традиційні твори мистецтва.

Роботам, автори яких дивилися на живопис інакше, було відмовлено, і тоді імператор Наполеон III ініціював проведення Салону знедолених. Сенсаційною **стала картина Едуарда Мане «Сніданок на траві».**

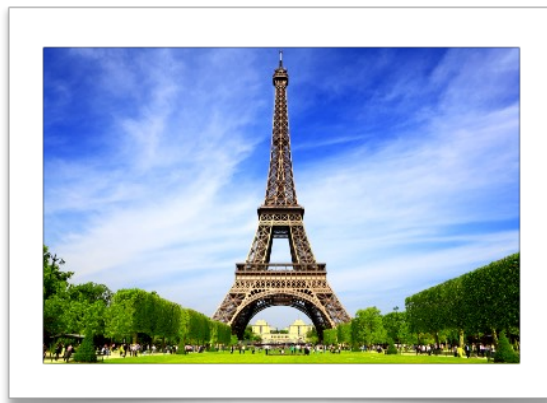
Публіка, що мала усталені уявлення про прекрасне, була обурена. Та мистецтво почало незворотний рух у бік змін.

Художники-модерністи: Клод Моне, Едуард Мане, Огюст Ренуар, Едгар Дега, Вінсент ван Гог, Едвард Мунк, Анрі Матісс, Пабло Пікассо, Казимир Малевич.

Архітектура

Архітектори також шукали нових форм, почали активно використовувати залізо та залізобетон. Найвідомішим є Густав Ейфель, творець славнозвісної Ейфелевої вежі.

Архітектори-модерністи: Отто Вагнер, Френк Ллойд Райт, Вальтер Гропіус, Владислав Городецький.

Музика

У музиці також спостерігалось прагнення інновацій, винаходу нових комбінацій та передачі настроїв суспільства в дусі модернізму.

«Із вибраними творами Клода Дебюссі ви можете ознайомитися за покликанням»

Музиканти-модерністи: Клод Дебюссі, Ріхард Штраус, Ігор Стравінський.

Течії модернізму

Модернізм не був однорідним явищем. Це відобразилося в **течіях модернізму**. У тому числі — раннього.

Імпресіонізм — течія, представники якої відтворювали в мистецтві особисті враження, мінливі миттєві відчуття та переживання.

Назва походить від картини Клода Моне «Враження. Схід сонця» (французькою: «Impression, soleil levant»).

Представники в літературі: П'єр де Мопассан, Стефан Цвейг, Михайло Коцюбинський.

Символізм — течія, представники якої на зміну художньому образу утвердили художній символ (як особливий образ, що містить «шпарину» в царині понадфізичного), відмовилися від реалістичного сприйняття світу.

Представники в літературі: Шарль Бодлер, Моріс Метерлінк, Олександр Блок, Олександр Олесь, Микола Вороний.

Неоромантизм — течія, представники якої бачили розрив між ідеалом і дійсністю та вірили, що подолати його може сильна або навіть надзвичайна особистість.

Представники в літературі: Кнут Гамсун, Редьярд Кіплінг, Леся Українка.